

POSTANOWIENIE

Dnia 25 kwietnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Siwek (przewodniczący)

SSN Maria Szczepaniec (sprawozdawca)

Ławnik SN Jarosław Gałkiewicz

po rozpoznaniu na posiedzeniu w dniu 25 kwietnia 2024 r.

w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej

kwestii właściwości rzeczowej

w sprawie dyscyplinarnej K. J. sędziego Sądu Apelacyjnego w [...], obwinionego o to, że:

w dniu 3 grudnia 2014 r., w P., jako funkcjonariusz publiczny, pełniący funkcję Prezesa Sądu Apelacyjnego w [...], działając z powziętym z góry zamiarem osiągnięcia korzyści majątkowej dla kogo innego, przekroczył swoje uprawnienia w ten sposób, że działając bez podstawy prawnej i wbrew treści § 4 ust. 1 zarządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 września 2013 r. w sprawie ustanowienia pełnomocnika Ministra Sprawiedliwości – Koordynatora Krajowego do spraw wdrożeń systemów teleinformatycznych w sądach powszechnych (Dz.U. MS z 2013 r., poz. 269), decyzją nr [...], z dniem 1 stycznia 2015 r., powołał ustaloną sędzię Sądu Okręgowego w Z. do pełnienia funkcji pełnomocnika w Sądzie Apelacyjnym w [...] do spraw wdrożeń systemów informatycznych w zakresie wykonywania transkrypcji zapisu dźwięku albo obrazu i dźwięku z przebiegu posiedzeń sądowych oraz I linii wsparcia użytkowników systemów informatycznych e-protokół, przez co naruszył także § 4 ust. 2 wskazanego zarządzenia Ministra Sprawiedliwości, a następnie przekraczając swoje uprawnienia, odrębną decyzją z 3 grudnia 2014 r. nr [...], z dniem 1 stycznia 2015 r., przyznał tej sędzi dodatkowy funkcyjny z zastosowaniem 0,5 mnożnika przeciętnego wynagrodzenia z tytułu pełnienia opisanej funkcji pełnomocnika w Sądzie Apelacyjnym w [...] do spraw wdrożeń systemów informatycznych, którego wysokość podwyższał decyzjami z 22

grudnia 2015 r. nr [...] i z 16 grudnia 2016 r. nr [...], a następnie po objęciu przez wyżej wymienioną funkcji Wiceprezesa Sądu Okręgowego w Z., decyzją z 20 stycznia 2017 r. nr [...] podwyższył ten dodatek o 50%, przez co w okresie od 1 stycznia 2015 r. do 28 marca 2018 r. doprowadził do bezprawnego pobrania przez wyżej wymienioną nienależnej jej kwoty tego dodatku funkcyjnego w łącznej kwocie 49 033 złotych brutto na szkodę interesu publicznego w postaci dobra wymiaru sprawiedliwości, czym naruszył wynikający z art. 82 § 1 ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych obowiązek postępowania zgodnie ze ślubowaniem sędziowskim, w tym w szczególności obowiązek stania na straży prawa i kierowania się zasadami godności i uczciwości w służbie i poza nią, dopuszczając w ten sposób zachowań przynoszących ujmę godności sędziego i naruszających zasady etyki zawodowej, określonych w 2, 4 i 16 uchwały Krajowej Rady Sądownictwa z 19 lutego 2003 r. w sprawie uchwalenia zbioru zasad etyki zawodowej sędziów i asesorów sądowych, to jest przewinienia dyscyplinarnego z art. 107 § 1 ustawy z 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych w brzmieniu obowiązującym do 13 lutego 2020 r. (dalej: u.s.p.)

postanowił:

- 1. na podstawie art. 35 § 1 k.p.k. w zw. z art. 128 u.s.p. stwierdzić swą niewłaściwość i sprawę przekazać Sądowi Dyscyplinarnemu przy Sądzie Apelacyjnym w [...];**
- 2. na podstawie art. 98 § 2 k.p.k. w zw. z art. 128 u.s.p. odroczyć sporządzenie uzasadnienia niniejszego postanowienia na okres 7 dni.**

Jarosław Gałkiewicz Marek Siwek Maria Szczepaniec

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 7 sierpnia 2020 r. Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych wszczął postępowanie dyscyplinarne przeciwko K. J., sędziemu Sądu Apelacyjnego w [...] i przedstawił

mu zarzut dyscyplinarny, polegający na tym, że 3 grudnia 2014 r., w P., jako funkcjonariusz publiczny, pełniący funkcję Prezesa Sądu Apelacyjnego w [...], działając z powziętym z góry zamiarem osiągnięcia korzyści majątkowej dla kogo innego, przekroczył swoje uprawnienia w ten sposób, że działając bez podstawy prawnej i wbrew treści § 4 ust. 1 zarządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 września 2013 r. w sprawie ustanowienia pełnomocnika Ministra Sprawiedliwości – Koordynatora Krajowego do spraw wdrożeń systemów teleinformatycznych w sądach powszechnych (Dz.U. MS z 2013 r., poz. 269), decyzją nr [...], z dniem 1 stycznia 2015 r., powołał ustaloną sędzię Sądu Okręgowego w Z. do pełnienia funkcji pełnomocnika w Sądzie Apelacyjnym w [...] do spraw wdrożeń systemów informatycznych w zakresie wykonywania transkrypcji zapisu dźwięku albo obrazu i dźwięku z przebiegu posiedzeń sądowych oraz I linii wsparcia użytkowników systemów informatycznych e-protokół, przez co naruszył także § 4 ust. 2 wskazanego zarządzenia Ministra Sprawiedliwości, a następnie przekraczając swoje uprawnienia, odrębną decyzją z 3 grudnia 2014 r. nr [...], z dniem 1 stycznia 2015 r., przyznał tej sędzi dodatkowy funkcyjny z zastosowaniem 0,5 mnożnika przeciętnego wynagrodzenia z tytułu pełnienia opisanej funkcji pełnomocnika w Sądzie Apelacyjnym w [...] do spraw wdrożeń systemów informatycznych, którego wysokość podwyższał decyzjami z 22 grudnia 2015 r. nr [...] i z 16 grudnia 2016 r. nr [...], a następnie po objęciu przez wyżej wymienioną funkcji Wiceprezesa Sądu Okręgowego w Z., decyzją z 20 stycznia 2017 r. nr [...] podwyższył ten dodatek o 50%, przez co w okresie od 1 stycznia 2015 r. do 28 marca 2018 r. doprowadził do bezprawnego pobrania przez wyżej wymienioną nienależnej jej kwoty tego dodatku funkcyjnego w łącznej kwocie 49 033 złotych brutto, a w konsekwencji wyczerpując znamiona przestępstwa z art. 231 § 2 k.k. działał na szkodę interesu publicznego w postaci dobra wymiaru sprawiedliwości, czym naruszył wynikający z art. 82 § 1 ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych obowiązek postępowania zgodnie ze ślubowaniem sędziowskim, w tym w szczególności obowiązek stania na straży prawa i kierowania się zasadami godności i uczciwości w służbie i poza nią, dopuszczając się w ten sposób zachowań przynoszących ujmę godności sędziego i naruszających zasady etyki zawodowej, określonych w 2, 4 i 16 uchwały Krajowej Rady Sądownictwa z 19 lutego 2003 r. w sprawie uchwalenia zbioru zasad etyki

zawodowej sędziów i asesorów sądowych, to jest przewinienia dyscyplinarnego z art. 107 § 1 u.s.p. w brzmieniu obowiązującym do 13 lutego 2020 r. (postanowienie w przedmiocie wszczęcia postępowania dyscyplinarnego – k. 75-77).

Prawomocnym postanowieniem z dnia 12 lipca 2021 r. w sprawie o sygn. akt [...] prokurator Prokuratury Krajowej odmówił wszczęcia śledztwa w sprawie przekroczenia uprawnień objętych zarzutem dyscyplinarnym z postanowienia 7 sierpnia 2020 r. w przedmiocie wszczęcia postępowania dyscyplinarnego (postanowienie o odmowie wszczęcia śledztwa – k. 119-136, k. 168-172).

Prawomocnym postanowieniem z dnia 16 lutego 2022 r. Sąd Rejonowy w M. w sprawie o sygn. akt [...] nie uwzględnił zażalenia Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych i utrzymał w mocy zaskarżone postanowienie z dnia 12 lipca 2021 r. o odmowie wszczęcia śledztwa (postanowienie z dnia 16 lutego 2022 r. wraz z uzasadnieniem – k. 306-307v).

Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych we wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej z dnia 17 listopada 2023 r., sygn. akt [...], zarzucił obwinionemu sędziemu Sądu Apelacyjnego w [...] K. J. to, że w dniu 3 grudnia 2014 r., w P., jako funkcjonariusz publiczny, pełniący funkcję Prezesa Sądu Apelacyjnego w [...], działając z powziętym z góry zamiarem osiągnięcia korzyści majątkowej dla kogo innego, przekroczył swoje uprawnienia w ten sposób, że działając bez podstawy prawnej i wbrew treści § 4 ust. 1 zarządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 września 2013 r. w sprawie ustanowienia pełnomocnika Ministra Sprawiedliwości – Koordynatora Krajowego do spraw wdrożeń systemów teleinformatycznych w sądach powszechnych (Dz.U. MS z 2013 r., poz. 269), decyzją nr [...], z dniem 1 stycznia 2015 r., powołał ustaloną sędzię Sądu Okręgowego w Z. do pełnienia funkcji pełnomocnika w Sądzie Apelacyjnym w [...] do spraw wdrożeń systemów informatycznych w zakresie wykonywania transkrypcji zapisu dźwięku albo obrazu i dźwięku z przebiegu posiedzeń sądowych oraz I linii wsparcia użytkowników systemów informatycznych e-protokół, przez co naruszył także § 4 ust. 2 wskazanego zarządzenia Ministra Sprawiedliwości, a następnie przekraczając swoje uprawnienia, odrębną decyzją z 3 grudnia 2014 r. nr [...], z dniem 1 stycznia 2015 r., przyznał tej sędzi dodatkowy funkcyjny z zastosowaniem 0,5

mnożnika przeciętnego wynagrodzenia z tytułu pełnienia opisanej funkcji pełnomocnika w Sądzie Apelacyjnym w [...] do spraw wdrożeń systemów informatycznych, którego wysokość podwyższał decyzjami z 22 grudnia 2015 r. nr [...] i z 16 grudnia 2016 r. nr [...], a następnie po objęciu przez wyżej wymienioną funkcji Wiceprezesa Sądu Okręgowego w Z., decyzją z 20 stycznia 2017 r. nr [...] podwyższył ten dodatek o 50%, przez co w okresie od 1 stycznia 2015 r. do 28 marca 2018 r. doprowadził do bezprawnego pobrania przez wyżej wymienioną nienależnej jej kwoty tego dodatku funkcyjnego w łącznej kwocie 49 033 złotych brutto na szkodę interesu publicznego w postaci dobra wymiaru sprawiedliwości, czym naruszył wynikający z art. 82 § 1 ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych obowiązek postępowania zgodnie ze ślubowaniem sędziowskim, w tym w szczególności obowiązek stania na straży prawa i kierowania się zasadami godności i uczciwości w służbie i poza nią, dopuszczając się w ten sposób zachowań przynoszących ujmę godności sędziego i naruszających zasady etyki zawodowej, określonych w 2, 4 i 16 uchwały Krajowej Rady Sądownictwa z 19 lutego 2003 r. w sprawie uchwalenia zbioru zasad etyki zawodowej sędziów i asesorów sądowych, to jest przewinienia dyscyplinarnego z art. 107 § 1 u.s.p.

W uzasadnieniu wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej wskazano, że zachowanie zarzucone sędziemu K. J. jest wyjściem poza przysługujące mu uprawnienia w celu osiągnięcia korzyści majątkowej dla innej osoby. Zachowanie takie stanowi też działanie na szkodę interesu publicznego, wyrażającego się w prawidłowym funkcjonowaniu wymiaru sprawiedliwości. W tym kontekście nieakceptowalna, jako prowadząca do anarchii, jest sytuacja, że ignorując obowiązujące przepisy prawa w postaci zarządzenia Ministra Sprawiedliwości, uzurpował on sobie prawo do powoływania sędziego na pełnomocnika do spraw wdrożeń systemów informatycznych w zakresie wykonywania transkrypcji zapisu dźwięku albo obrazu i dźwięku z przebiegu posiedzeń sądowych oraz I linii wsparcia użytkowników systemów informatycznych e-protokół w Sądzie Apelacyjnym w [...], jak też określenia powołanemu w ten sposób pełnomocnikowi zadań do realizacji, mimo posiadania w tym zakresie wyłącznie przez Koordynatora Krajowego ds. wdrożeń systemów teleinformatycznych. W ocenie Zastępcy Rzecznika, obwiniony, dopuszczając się przedmiotowego przewinienia

dyscyplinarnego, wyczerpał również znamiona umyślnego przestępstwa z art. 231 § 2 k.k., działał przy tym na szkodę interesu publicznego w postaci dobra wymiaru sprawiedliwości, czym naruszył wynikający z art. 82 § 1 ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych obowiązek postępowania zgodnie ze ślubowaniem sędziowskim, w tym w szczególności obowiązek stania na straży prawa i kierowania się zasadami godności i uczciwości w służbie i poza nią. Dalej wskazał, że niewątpliwie swoim działaniem obwiniony naruszył również zasady etyki zawodowej określone w § 2, § 4 i § 16 uchwały Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 19 lutego 2003 r. w sprawie uchwalenia zbioru zasad etyki zawodowej sędziów i asesorów sądowych w zakresie nakazu przestrzegania dobrych obyczajów, dbania o autorytet swojego urzędu, o dobro sądu, w którym pracuje, a także o dobro wymiaru sprawiedliwości i ustrojową pozycję władzy sądowniczej, a także nie stwarzania swoim zachowaniem nawet pozorów nieprzestrzegania porządku prawnego (wniosek o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej – k. 286-295).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Właściwość sądu dyscyplinarnego orzekającego w sprawach dyscyplinarnych sędziów reguluje art. 110 u.s.p. W sprawach dyscyplinarnych sędziów w pierwszej instancji orzekają: sądy dyscyplinarne przy sądach apelacyjnych w składzie trzech sędziów (§ 1 pkt 1 lit. a wspomnianego przepisu) oraz Sąd Najwyższy w składzie dwóch sędziów orzekających w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej i jednego ławnika Sądu Najwyższego w sprawach przewinień dyscyplinarnych wyczerpujących znamiona umyślnych przestępstw ściganych z oskarżenia publicznego lub umyślnych przestępstw skarbowych (§ 1 pkt 1 lit. b wspomnianego przepisu). Tak określona właściwość rzeczowa sądów rozpoznających sprawę w pierwszej instancji powoduje, że Sąd Najwyższy władny jest rozpoznawać sprawy, działając jako sąd a quo, jedynie w ograniczonym zakresie, co do spraw gdzie stawiany zarzut przewinienia dyscyplinarnego między innymi wyczerpuje jednocześnie znamiona przestępstwa umyślnego, ściganego z oskarżenia publicznego. Podstawą zaś określenia właściwości rzeczowej sądu jest treść zarzutu, a także ocena przedstawionego materiału dowodowego. Sąd

Najwyższy zaznacza, że chodzi tutaj o treść zarzutu, a więc treść czynu zarzucanego obwinionemu, o popełnienie którego się go posądza. Stwierdzenie, czy czyn zarzucany obwinionemu można mu przypisać jest właśnie rolą sądu rozpoznającego sprawę, a więc następuje już na dalszym etapie postępowania sądowego, aniżeli ustalenie właściwości sądu.

Jak wynika z analizy wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej przeciwko obwinionemu sędziemu Sądu Apelacyjnego w [...] K. J., zarzucany mu czyn polegał na tym, że jako ówczesny Prezes Sądu Apelacyjnego w [...], powołał on w dniu 3 grudnia 2014 r. w P. sędzię D. K. na stanowisko pełnomocnika w Sądzie Apelacyjnym w [...], a wyznaczając zakres jej działalności, przekroczył swoje uprawnienia w tym zakresie i przyznał jej od dnia 1 stycznia 2015 r. dodatek funkcyjny, a następnie wydał w tym zakresie decyzje zmieniające jego wysokość, działał również z przekroczeniem uprawnień, przyznając go osobie wadliwie powołanej na stanowisko pełnomocnika do spraw wdrożeń systemów informatycznych e-protokół w sądach apelacyjnych i okręgowych, zakwalifikowany jako przewinienie dyscyplinarne określone w art. 107 § 1 ustawy z 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych w brzmieniu obowiązującym do 13 lutego 2020 r.

Natomiast, jak wynika z treści prawomocnego postanowienia Prokuratury Krajowej z dnia 12 lipca 2021 r. w sprawie o sygn. akt [...] odmówiono śledztwa w sprawie przekroczenia uprawnień w okresie od 3 grudnia 2014 roku do 20 stycznia 2017 roku, w P., w krótkich odstępach czasu i w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, przez funkcjonariusza publicznego w osobie ówczesnego Prezesa Sądu Apelacyjnego w [...] w ten sposób, iż działając bez podstawy prawnej i wbrew treści § 4 ust. 1 zarządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 września 2013 r. w sprawie ustanowienia pełnomocnika Ministra Sprawiedliwości – Koordynatora Krajowego do spraw wdrożeń systemów teleinformatycznych w sądach powszechnych (Dz.U. MS z 2013 r., poz. 269), decyzją z dnia 3 grudnia 2014 roku o nr [...] powołał z dniem 1 stycznia 2015 roku ustaloną sędzię Sądu Okręgowego w Z. do pełnienia funkcji pełnomocnika w Sądzie Apelacyjnym w [...] do spraw wdrożeń systemów informatycznych w zakresie wykonywania transkrypcji zapisu dźwięku albo obrazu i dźwięku z przebiegu posiedzeń sądowych oraz I linii

wsparcia użytkowników systemów informatycznych e-protokół oraz odrębną decyzją o tej samej sygnaturze z dnia 3 grudnia 2014 roku przyznał w/w sędzi z dniem 1 stycznia 2015 roku dodatek funkcyjny z tytułu pełnienia funkcji pełnomocnika w Sądzie Apelacyjnym w [...] do spraw wdrożeń systemów informatycznych, którego wysokość podwyższał decyzjami z dnia 22 grudnia 2015 roku i 16 grudnia 2016 roku, a następnie po objęciu przez wyżej wymienioną funkcji Wiceprezesa Sądu Okręgowego w Z., decyzją z 20 stycznia 2017 roku dodatek funkcyjny z tego tytułu podwyższył o 50% liczony od dnia 18 stycznia 2017 roku, co doprowadziło do pobierania przez wyżej wymienioną nienależnej kwoty z tytułu wskazanego dodatku funkcyjnego, czym działał na szkodę interesu publicznego, tj. o czyn określony w art. 231 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. – wobec stwierdzenia braku znamion czynu zabronionego, tj. na podstawie art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k.

Ma to znaczenie w realiach niniejszej sprawy, gdyż aktualnie nie można przyjąć, iż zarzucany obwinionemu sędziemu Sądowi Apelacyjnemu w [...] K. J. czyn wyczerpuje też znamiona umyślnego przestępstwa ściąganego z oskarżenia publicznego. Treść art. 110 § 1 pkt 1 lit. b u.s.p. odnosi się do zarzutu popełnienia czynu, który może mieć skonkretyzowany, przestępny charakter, a nie czynu już przypisanego. W postępowaniu dyscyplinarnym rozpatrywana jest zaś kwestia ewentualnej odpowiedzialności zawodowej sędziego za taki czyn. Pod tym względem w obydwu postępowaniach rozpatrywana jest odpowiedzialność za ten sam czyn, ale w odniesieniu do innych dóbr chronionych, w dwóch różnych reżimach odpowiedzialności, karnej i dyscyplinarnej.

Jak zaś wskazuje się w orzecznictwie Sądu Najwyższego, o właściwości sądu decyduje to, jakiego rzeczywiście czynu przestępnego dopuścił się oskarżony (odpowiednio: obwiniony), tzn. jak czyn ten powinien zostać zakwalifikowany w świetle okoliczności sprawy. Kluczowy w perspektywie stwierdzenia właściwości sądu jest zatem opis czynu i jego znamiona, a nie prawidłowa bądź nieprawidłowa kwalifikacja prawna przyjęta przez oskarżyciela (zob. wyrok SN z dnia 17 kwietnia 2013 r., sygn. akt IV KK 351/12; postanowienia SN: z dnia 29 grudnia 2020 r., sygn. akt IV KK 533/19, z 28 kwietnia 2022 r., sygn. akt I KK 107/22).

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 35 § 1 k.p.k. w zw. z art. 128 u.s.p. stwierdził swą niewłaściwość i sprawę przekazał Sądowi Dyscyplinarnemu przy Sądzie Apelacyjnym w Szczecinie jako właściwemu dla obszaru apelacji sąsiadującej z obszarem apelacji, w którym znajduje się sąd, w którym pełni służbę sędzia objęty postępowaniem (art. 110 § 3 u.s.p.).

Sąd Najwyższy - Izba Odpowiedzialności Zawodowej wielokrotnie prezentował pogląd, iż ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw, nie zawiera przepisu przejściowego dotyczącego właściwości sądów dyscyplinarnych. Znajduje zaś w toczącym się postępowaniu dyscyplinarnym odpowiednie zastosowanie (por. art. 128 p.u.s.p.) unormowanie z art. 35 § 1 k.p.k., które obliguje do badania z urzędu przez sąd dyscyplinarny swojej właściwości. Wskazuje się, że organ prowadzący postępowanie w zakresie odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów, stosując przepisy k.p.k., musi każdorazowo ustalić, które przepisy k.p.k. mają być "odpowiednio stosowane" i jednocześnie jest upoważniony do stosownej modyfikacji ich treści celem dostosowania stosowanych przepisów k.p.k. do specyfiki postępowania dyscyplinarnego (por. W. Kozielewicz, Stosowanie prawa karnego materialnego i procesowego w postępowaniu dyscyplinarnym w sprawach sędziów (zarys problematyki), w: L. Leszczyński, E. Skrętowicz, Zb. Hołda (red.), W kręgu teorii i praktyki prawa karnego. Księga poświęcona pamięci Profesora Andrzeja Wąska, Lublin 2005, s. 455 - 464).

Z powyższych względów, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

[M. T.]

[ms]